

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

VOORJAAR 2024 www.nvwa.eu

1969

2024

BESTUUR

Voorzitter	<i>Ferry van Jaarsveld</i>	Papendrecht	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>Pieter Bieren</i>	Arkel	secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	w.hoogkamer1@upcmail.nl
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	nelwelschen@outlook.com
Bestuurslid	<i>Jopie Zwartbol</i>	Alblasserdam	Jzwartbol857@gmail.com
Bestuurslid	<i>Linda Manz</i>	Papendrecht	lindamanz1@hotmail.com

NVWA ONLINE

Website www.nvwa.eu
Mail info@nvwa.eu

INLEVERDATA KOPIJ

Zomernummer 1 juni 2024
Herfstnummer 1 september 2024
Winternummer 15 november 2024
Voorjaarsnummer 1 maart 2025

CONTRIBUTIES

Voor leden is minimaal €17,50 per jaar, meer mag, graag!

Voor jeugdleden tot 18 jaar € 7,50.

Contributie kunt u overmaken op bankrekening NL60 INGB 0001 997431 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht.

De vereniging is een IVN afdeling. Voor €12,00 extra bent u ook IVN-lid.

De vereniging is een ANBI-instelling. Giften aan de NVWA kunnen voor u zowel via de giftenaftrek als via de periodieke giften een belastingvoordeel (vermeld RISN:803497180) opleveren.

Ledenadministratie:

Aan en afmeldingen van lidmaatschap of adreswijziging kunt u doorgeven via ledenadministratie@nvwa.eu of schriftelijk via Postbus 171, 3350 AD Papendrecht.

Voor alle andere betalingen aan de vereniging graag gebruik maken van bankrekening NL 85 RABO 01113 0630 83 t.n.v. NVWA te Papendrecht.

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging heeft ten doel: *Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het gezamenlijk beleven daarvan.*

Zij is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40321641. Postbus 171 3350 AD Papendrecht.

Adres: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht in het Streeknatuurcentrum.

COLOFON

‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende verenigingsblad.

Redactie: Tom Kalkman, Dick Markesteijn en Linda Manz.

Redactieadres: redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en druk: Vanderperk Groep

Oplage 630

Tekening voorkant: Ruigbootbuizerd door Piet van Meerkerk

INHOUD VOORJAAR 2024

3	Van de voorzitter	7	1001 soorten dag za. 8 juni	15	Hoge Windturbines in de Alblasserwaard
4	Van de penningmeester	8	Uilen, muizen en braakballen	16	Jaarverslag ringwerk bij het SNC
5	Planten- en Insecten werkgroep	10	Winterverslag Steenuil/Kerkuil groep	18	Weidevogelwerkgroep voorjaar 2024
6	Het jaar van de Hermelijn 2024	12	Ode aan het Madeliefje		

Van de voorzitter

Vogels zingen, knoppen komen uit, bijen zoemen weer rond en ook vele vogels zie je weer rondvliegen met takken in hun snavel. Dit betekent maar één ding, we laten de winter achter ons en maken ons klaar voor warmer weer. Ook op de egelopvang waar ik werkzaam ben, merken we dat de winter op zijn einde begint te raken. Egels worden wakker en hebben dan een moeilijke periode achter de rug.

Meestal houden egels hun winterslaap van december tot april maar door het klimaat dat steeds meer verandert, hebben ook egels meer moeite om hun biologische klok te volgen. Niet alleen egels moeten zich aanpassen, maar ook wij als mens moeten hier mee leren omgaan. De winters van vroeger zullen we niet meer krijgen, maar we gaan dan ook een andere tijd tegemoet. Een tijd met warmer weer en meer schommelingen. Je zou dit kunnen zien als iets negatiefs maar aan dit soort veranderingen hangen ook misschien wel positieve kanten?

Verandering hoeft niet perse negatief te zijn. Het kan ook nieuwe kansen geven. Aanpassen aan nieuwe omstandigheden kan er misschien wel voor zorgen dat je er beter uit komt dan dat we hiervoor deden.

Om door te gaan op dit onderwerp wil ik graag Pieter Bieren bedanken. Helaas stopt hij als onze secretaris, Pieter heeft zich vele jaren ingezet in het bestuur en was dan ook een waardevol lid. Helaas door het groeiende gezinsleven en een verhuizing past deze vrijwillige taak niet meer bij

Openingstijden Streeknatuurcentrum

Het Streeknatuurcentrum is tot nader order geopend op:
Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Het bestuur

hem. We zijn daarom op zoek naar een nieuwe secretaris. Wil jij of ken jij iemand die veranderingen met elkaar wil doorvoeren dan is dit een geschikte functie voor jou. Meld je dan aan via de infomail of via voorzitter@nvwa.eu.

Er hangt bij binnenkomst van het Streeknatuurcentrum een nieuwe poster en is er een nieuwe schilderijtentoonstelling. De poster is een project van mij geweest dat ik in samenwerking met de gemeente Papendrecht ben aangegaan. Door heel Papendrecht zitten zogeheten iconsoorten die ik door middel van een filmpje promoot met het motto dat natuur in de buurt is. Door het scannen van een QR code kom je terecht bij het desbetreffende dier. Zie ook de website van de gemeente: https://www.papendrecht.nl/Inwoners/Overzicht_Inwoners/Duurzaam_Papendrecht/Icoonsoorten

Geniet van het mooie weer dat er aan zit te komen en ga vooral naar buiten of neem plaats op het terras op het centrum onder het genot van een kop koffie met een appeltaart.

Ferry van Jaarsveld (voorzitter)

Barmsijs Slingelandse plassen
(foto John Korteweg)

Van de penningmeester

Sjoerd Veerman

Het jaar 2023 was financieel gezien een goed jaar voor de vereniging. Er waren zwarte cijfers te zien in de jaarrekening. Geen dikke winsten, maar dat is ook niet de doelstelling van de vereniging. Het gaat om de natuur, de flora en fauna, de vogels, de dieren, het schone water en de mooie (schone) luchten.

Door het vertrek van onze administrateur Wout van Bezouwen zijn we als vereniging op zoek naar een nieuwe administrateur die de financiële administratie door middel van een boekhoudpakket wil administreren. De penningmeester blijft bestuurlijk verantwoordelijk voor het (financiële) beleid en de betalingen, de ondersteuning is heel wenselijk.

Wout heeft 10 jaar lang de vereniging gediend. We zijn heel dankbaar voor zijn goede zorgen en de (jaarlijkse)

rapportages. Mensen die wellicht zijn werkzaamheden willen overnemen, kunnen contact opnemen met de penningmeester van de NVWA.

Een verzoek aan de leden is om de jaarlijkse contributie over te maken op de daarvoor bestemde (ING) ledenbankrekening, zie bladzijde 2 van Onze Waard. De Ledenvergadering van de vereniging heeft vorig jaar besloten dat het wenselijk is de leden op te roepen minimaal €17.50 per jaar bij te dragen, maar liefst iets meer! Het werk van de vereniging is nuttig en verdient steun. Bedenk dat door de inflatie van de afgelopen jaren in combinatie met een contributie die al jaren ongewijzigd is, betekent dat er eigenlijk minder geld beschikbaar is... Vandaar hierbij de oproep. Als u binnenkort de contributie overmaakt, wilt u dan eens bekijken of het mogelijk is om vijf of tien euro meer te doneren. Wij zijn u zeer dankbaar.

penningmeester@nvwa.eu

De Grutto's vliegen op (foto Gerard Roest)

Planten- en Insectenwerkgroep

door Bram van Vliet

Als dit nummer van Onze Waard verschijnt is de lente al volop zichtbaar. De eerste dagvlinders Kleine vos, Dagpauwoog en Citroentje komen op warme dagen tevoorschijn en Speenkruid en Klein hoefblad bloeien volop. Op de voorjaarsbijeenkomst van de Planten- en Insectenwerkgroep zijn weer de plannen besproken voor het komende seizoen.

De activiteiten starten op **dinsdag 23 april** met de **inventarisatieavonden**. Bijna wekelijks gaan we op dinsdagavond ergens in de Alblasserwaard een vierkante kilometer inventariseren. We kijken dan welke wilde planten in zo'n vierkante kilometer voorkomen en voeren

dat in op een app. De gegevens gaan naar de stichting Floron, die ze verder verwerkt. Veelal zijn de blokken die we doen, uitgekozen door Floron.

Wie een keer mee wil met zo'n avond is van harte welkom. Het is een goede manier om soorten te leren herkennen.

Waar en wanneer we gaan is op te vragen bij de coördinator: acvanvliet@hetnet.nl

De overige activiteiten:

Zaterdag 4 mei 2024 gaan we naar het landgoed bij Brakel. Er groeien hier heel wat stinzeplanten. Dat zijn planten die ooit op landgoederen aangeplant zijn en vervolgens verwilderd. Start om 9.00 uur op de carpoolplaats langs de A15 in Hardinxveld, afslag 26. Opgeven bij de coördinator: acvanvliet@hetnet.nl

Vrijdagavond 17 of 24 mei Nachtvlinderen bij het Streeknatuurcentrum. Met een laken en een speciale lamp lokken en bekijken we nachtvinders. Het hangt van het weer af welke avond het wordt, het moet namelijk niet te koud zijn en ook niet regenen. Informatie en opgeven bij acvanvliet@hetnet.nl
De avond is van 21.00 tot 24.00 uur.

Zaterdag 25 mei Excursie waarbij we op zoek gaan naar het zeldzame Vetblad, een vleesetend plantje. Natuurlijk zullen we allerlei leuke planten vinden. Start om 8.30 uur op de carpoolplaats langs de A15 in Hardinxveld, afslag 26. Opgeven bij de coördinator: acvanvliet@hetnet.nl

Zaterdag 22 juli Een vlinder- en/of libellenexcursie. De locatie is nog niet bekend en is op te vragen bij Leo van Beest, Ihvanbeest@gmail.com. U kunt zich bij hem ook opgeven.

Zaterdag 13 juli Excursie naar de duinen bij Bergen (Noord-Holland) We gaan op zoek naar de Dennen-orchis, een klein orchideetje waarvan in de duinen bij Bergen een flinke populatie staat. Daarnaast kijken we natuurlijk ook naar allerlei andere planten. Start om 8.30 uur op de carpoolplaats De Kabelbaan langs de A15 in Alblasserdam, afslag 22. Opgeven bij de coördinator: acvanvliet@hetnet.nl

Vrijdag 19 of 24 juli Nachtvlinderen. Voor de gegevens zie hierboven bij 17 of 24 mei.

Zaterdag 3 augustus bezoeken we de voormalige vliegbasis Soesterberg. Rond de startbanen, waarover je kunt wandelen, is een schrale grasvegetatie aanwezig. Er komt een aantal wat minder algemene vlinders voor

die we hopen te zien. Opgeven bij Leo van Beest, Ihvanbeest@gmail.com

Vrijdag 23 of 30 augustus Nachtvlinderen. Zie hiervoor ook hierboven bij 17 of 24 mei.

Zaterdag 24 augustus Een excursie waarbij we op zoek gaan naar zilte flora. Zilte flora omhelst planten die zich kunnen handhaven in een zilt milieu, zoals kwelders en op dijken langs zout water. Die omstandigheden vind je in Zeeland, waar we dan ook heen gaan. Welk gebied het precies wordt is nog niet bekend, maar is op te vragen bij de coördinator: acvanvliet@hetnet.nl. Bij hem kunt u zich ook opgeven.

Zaterdag 14 september een excursie in een stad. Steden herbergen vaak een zeer gevarieerde flora met soms bijzondere planten. Welke stad we gaan bezoeken wordt nog bekeken. Informatie en opgeven bij acvanvliet@hetnet.nl

Woensdag 18 september 2024 de gebruikelijke najaarsvergadering in het Streeknatuurcentrum om 19.30 uur.

U ziet dat er weer ruime gelegenheid is om in de natuur rond te kijken met de Planten en Insecten Werkgroep. Onze excursies kijken altijd verder dan alleen planten en insecten. Eigenlijk heeft de hele natuur onze aandacht en bovendien is het ook nog gezellig.

We hopen u een keer te ontmoeten bij één van onze activiteiten.

Citreovlinder

Klein hoefblad

Het jaar van de Hermelijn 2024

Tekst Nel Welschen foto's Edo Van Uchelen

De Landelijke Zoogdiervereniging brengt ieder jaar een zoogdier onder de aandacht. Dit doet de vereniging om nog meer te weten te komen over die soort en zodoende meer bescherming te bieden.

Dit jaar mag de Hermelijn in de schijnwerpers staan. De Hermelijn, één van de kleinste marterachtigen in Nederland, is een soort die van oudsher thuishoort in het Nederlandse landschap. Helaas heeft deze soort het de afgelopen jaren erg zwaar gehad en begint stilletjes te verdwijnen uit Nederland. Om te voorkomen dat Hermelijnen gaan verdwijnen is actie hard nodig. Daarom is 2024 uitgeroepen tot het jaar van de Hermelijn. Deze zoogdieren worden niet zo vaak waargenomen. Niet omdat ze er niet zijn, maar omdat ze een vrij verborgen levenswijze hebben. Ze houden zich schuil voor hun vijanden, waaronder de mens. Ook gaan ze meestal 's nachts of in de schemer op zoek naar voedsel. Weinig mensen in Nederland kunnen zeggen dat ze ooit een Hermelijn in levende lijve hebben gezien. Dit komt door hun 'onzichtbaarheid', ze zijn flitsend snel en overdag bijna niet te vinden. Dit maakt ze in Nederland een relatief onbekende diersoort, terwijl het een echt oer-Hollandse kleine marter is! Vroeger kwam de Hermelijn in vrijwel heel Nederland voor, maar de laatste jaren laten een landelijke achteruitgang zien in de verspreiding van de Hermelijn.

Paspoort van de Hermelijn

Kopomplengte: 21-29 cm

Staartlengte: 8-12 cm

Gewicht: 140-150 gram

Voedsel: jonge konijnen en muizen en woelratten

Te verwarren met: wezel

De Hermelijn is een klein roofdier, wel duidelijk groter dan de wezel waarop hij sterk lijkt. Opvallend is de zwarte staartpunt van de Hermelijn. Zijn vacht is roodbruin aan de bovenzijde en wit aan de onderzijde. Tussen de twee kleuren is een duidelijk rechte scheiding. Bij de wezel is die scheiding gekarteld. In landschappen waar voldoende voedsel te vinden is, komt de Hermelijn voor. Hermelijnen geven de voorkeur aan nattere gebieden boven drogere gebieden. In gebieden met meer water komt namelijk hun favoriete maaltje het meest voor: woelratten. Hij is een felle jager die prooien grijpt die soms groter zijn dan hijzelf.

Geliefd om zijn vacht

De vacht kleurt namelijk in de winter van bruin naar geheel of gedeeltelijk wit. De zwarte staartpunt blijft! Vanaf de middeleeuwen gebruikte men zijn vacht om er koningsmantels van te maken. Er werd duurzaam mee omgegaan.

De Nederlandse koningsmantel is gemaakt van rood fluweel en afgezet met Hermelijnen bont. De mantel werd voor het eerst gedragen door koning Willem I en is daarna vele malen aangepast. Op 30 april 2013 is de koningsmantel ook gedragen door koning Willem-Alexander.

Wat is de oorzaak van de achteruitgang van de Hermelijn?

Dit heeft er voornamelijk mee te maken dat geschikte leefgebieden voor de Hermelijn steeds schaarser worden. Het land wordt steeds grootschaliger ingericht, denk aan woningbouw, meer bedrijventerreinen, drukke verkeerswegen en intensiever gebruik door landbouw. Omdat alles grootschaliger en kaler wordt is er weinig plek voor de Hermelijn om dekking te vinden. Zonder dekking van overhoekjes, houtstapels, takkenrillen of dicht struikgewas, is het voor de Hermelijn niet interessant om in een gebied te blijven. Niet alleen omdat in grootschalige open landschappen weinig prooien te vinden zijn, maar ook omdat ze met weinig dekking erg kwetsbaar zijn voor predatie door bijvoorbeeld roofvogels of vossen.

Verder maken het gebruik van muizen- en rattengif, de afname van de woelratten- en konijnenstand en verschrapping en versnippering van het landschap het de Hermelijn moeilijk.

Wat we zelf kunnen doen?

Waarnemen:

Door regelmatig met een verrekijker de geschikte leefgebieden af te speuren. Vooral in tijden dat er jongen zijn die gevoed moeten worden (maart/ april). Je kunt ze dan soms zien slepen met een grote prooi. Let ook op het kegelen (rechtopstaand op de achterpoten).

Hermelijn, foto Edo van Uchelen

Zorgen voor geschikte leefgebieden:

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en de inrichting van het landschap moet rekening gehouden gaan worden met de Hermelijn door de ontwikkelingen af te stemmen op de drie V's: Voedsel, Verbindingen en Verblijfplaatsen.

Voor wie meer wil weten over de Hermelijn en andere kleine marterachtigen, heeft bioloog Edo van Uchelen een paar jaar geleden een interessant boek geschreven dat is uitgegeven door de KNNV:
<https://www.zoogdierveniging.nl/winkel/boeken/bunzing-hermelijn-en-wezel>

Bunzing, Hermelijn en wezel.

ISBN: 9789050118200

Edo Van Uchelen is ook de maker van de foto bij dit artikel.

U kunt contact opnemen met de zoogdierenwerkgroep van de NVWA
educatie@nvwa.eu

Zie voor de landelijke zoogdierenvereniging:
wkm@zoogdierveniging.nl.

Geraadpleegde informatie:

Veldgids Europese Zoogdieren- Peter Twisk e.a.
Zoogdieren verrassend vlakbij- Jip Louwe Kooijmans
Werkgroep Kleine Marterachtigen van de landelijke Zoogdierveniging

De groep Schoolactiviteiten stelt zich voor

Mogen wij ons even aan u voorstellen? Wij zijn Pieta, Ursula en Tea, 3 school natuurgidsen uit de Biesbosch, die vol enthousiasme de taak op zich hebben genomen de school excursies bij de NVWA nieuw leven in te blazen. Het is tenslotte zonde dat deze natuuravonturen al zo lang niet meer te beleven waren.

Inmiddels zijn de eerste scholen gemaild, is er een extra menu 'Schoolactiviteiten' aan de website toegevoegd en daar wordt enthousiast op gereageerd. De eerste scholen hebben zich inmiddels aangemeld. De eerste excursie is op 19 maart a.s. Wij hebben er zin in en hopen weer heel wat kinderen te mogen verwelkomen. Zo kunnen ze leren genieten van al het moois dat de natuur te bieden heeft.

Kijk op de website van de NVWA voor meer informatie: www.nvwa.eu/vanuit-de-scholen-op-excursie/

Oeverloper (foto Gerard Roest)

Uilen, muizen en braakballen

Tekst en foto's: Nel Welschen

Tijdens het braakballen pluizen voor de jeugd (3 januari 2024) waren kinderen geconcentreerd bezig. Er werden veel schedeltjes en botjes gevonden. Ook was er een bijzondere vondst van een deel van een muizen-skeletje. Nader onderzoek was nodig. Daarom nu het volgende over uilen, muizen en braakballen.

In de Alblasserwaard komen vijf uilensoorten voor:

De **Kerkuil**, herkenbaar aan het witte "gezicht." Zoals de naam al zegt, komt hij voor in kerktorens, maar hij komt veel meer in schuren van boerderijen voor. Dit heeft tot gevolg dat de kerkuilenwerkgroep kasten ophangt. Wanneer een kerkuilenpaar jonge uilen krijgt, worden deze gevolgd door de werkgroep. Zij worden geringd, regelmatig gewogen en gemeten en soms op andere plekken losgelaten.

De **Ransuil**, de uil met de herkenbare oorpluimpjes. Deze uil ziet men vooral in dichte bomen zoals coniferen en wordt ook wel in dichtbegroeide tuinen gezien.

De **Bosuil**, deze uil woont uiteraard in veel bossen.

De **Velduil**, is een bewoner van polders.

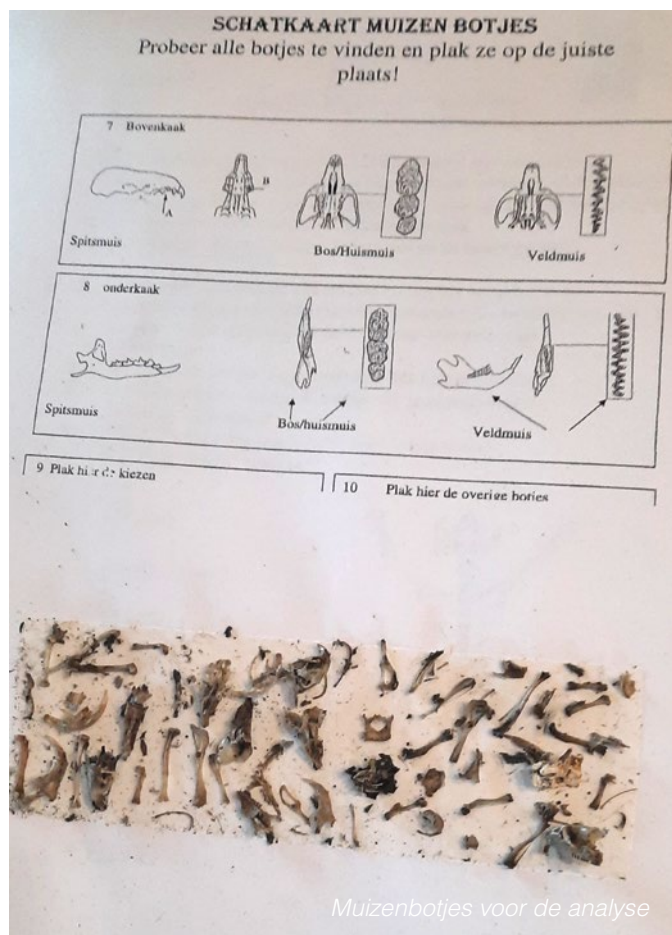
De allerkleinste uil in de Alblasserwaard is de **Steenuil**. Deze kun je zien op daken van boerenschuurtjes en in knotwilgen. Dit uiltje kun je vaak overdag zien. Ook deze uil heeft een eigen werkgroep die onderzoek doet naar het voorkomen van dit uiltje. Waar nodig worden nestkasten geplaatst.

Wat uilen zo bijzonder maakt, is hun kop met grote, ronde ogen. De ogen kunnen ze niet gemakkelijk bewegen van links naar rechts zoals wij mensen dat kunnen. Hier heeft de uil een mooie compensatie voor: hij kan zijn kop wel 180 graden draaien zodat hij toch een goed beeld van de omgeving heeft. Dat beeld van de omgeving kan hij ook vormen via zijn oren. Die zijn een beetje verstopt onder het verendek. Dan is het ook nog zo dat de oren op verschillende hoogtes zitten; het ene oor wat hoger dan het andere. Daardoor kan hij de plaats van zijn prooi (de muis) exact bepalen.

De ogen van de uil zijn uiterst scherp, dat is nodig om goed te kunnen jagen.

Met de kleur is nog iets bijzonders, die kan namelijk variëren van licht geel tot donker bruin/zwart. Over het algemeen kun je aannemen dat hoe donkerder de ogen zijn, des te meer de uil een nachtjager is. Zo zijn Kerkuil en Bosuil uitstekende nachtjagers terwijl de Velduil en Steenuil meer overdag jagen. De Ransuil jaagt meer in de schemer.

Het voedsel van de uil bestaat uit muizen. Daarin heeft hij veel keus. Er zijn **ware muizen**, de muizen met wat puntige kop, duidelijk uitstekende oren en een lange staart. Onze Huismuis hoort daar bij. Denk aan Tom en Jerry. Zij zijn alleseters. Net als wij mensen.

De tweede groep, de **Woelmuizen**, wat stompe kop, oren heel klein en korte staart. Hiervan kennen wij de

Veldmuis (in graslanden). Deze muizen eten uitsluitend planten die zij vinden door de grond om te woelen.

Als derde de **Spitsmuizen**, die eigenlijk niet echt muizen zijn maar insecteneters. Hun kop lijkt veel op die van een Mol: spitse kop, kleine oren en een zichtbaar staartje. Zij zijn niet bij alle uilen in trek. In braakballen van de Kerkuil kun je de meeste Spitsmuizen vinden.

Bij het vaststellen van welke soort muis er gegeten is, ben je meestal aangewezen op de schedeltjes. Vrijwel alleen de schedeltjes zijn nog goed te onderscheiden in een braakbal. Aan de andere resten, zoals botjes, ribben en gewrichten, kun je niet vaak zien om welke soort muis het gaat. De schedeltjes, met name tanden en kiezen, bieden enige houvast.

Ware muizen hebben knobbelkiezen, zoals wij mensen. Woelmuizen hebben plooi kiezen omdat ze planteneters zijn en Spitsmuizen hebben vanwege hun voedsel puntige tanden en kiezen. Bovendien zijn er onder de Spitsmuizen ook soorten die rode tandpunten hebben.

Bij het onderzoek van het muizenskeletje is eerst gekeken naar de bijbehorende schedel. Dit was een spitse schedel met rode tandpunten. In onze omgeving komen dan twee soorten Spitsmuizen in aanmerking: de gewone Bosspitsmuis en de Waterspitsmuis. Het verdere skelet moest nu uitsluitsel geven. Voor zover mogelijk zijn de staart en de achtervoet gemeten. De maten komen overeen met die van een gewone Bosspitsmuis.

Uiteindelijk is de soort dus vastgesteld. Met dank aan de jonge onderzoeker (die zijn vondst inmiddels weer in bezit heeft) en ook dank aan de uilenwerkgroep die ons ieder jaar weer van braakballen voorziet. Ook dank aan de vrijwilligers die de jeugdactiviteit mogelijk maakten.

Winterverslag Steenuil/Kerkuil groep

tekst en foto's Pieter Klootsema

Nieuwe kast in Noordeloos

Een dag prikken om actief met de winterwerkzaamheden aan de gang te gaan, is deze winter een crime. In het najaar vielen we van de ene in de andere regenperiode en de wind was vele dagen onstuimig. Omdat er toch verzoeken en vragen uit de Waard kwamen en we zelf ook wel wat werkzaamheden op ons programma hadden staan, moesten we toch enkele dagen vinden om op pad te gaan. Wat de Steenuilen betreffen konden we 4 nieuwe kasten plaatsen in het zuidoosten van de Alblasserwaard. Dit gebied ligt een beetje moeilijk omdat hier weinig vogelaars actief zijn en dus ook niet veel waarnemingen van deze uil voorbij komen. Maar door gesprekken met onder andere eigenaren van een Kerkuil kast en passanten komen soms toch nieuwe locaties in beeld. 2 van de 4 nieuwe plekken kwamen op deze manier tot stand en bij de andere 2 ging het om een verzoek van eigenaren. Zij hadden al een kast en vroegen om informatie over plaatsing. Hopelijk zien we deze kasten in het broedseizoen terug met een broedgeval al is dit niet zeker.

Zo'n 25% van de geplaatste kasten leveren in de Alblasserwaard een broedpaar op. Bij een aantal is het elk jaar

prijs, terwijl andere kasten jaren onbezet blijven. Opeens kunnen ze toch worden bezet door een Steenuilenpaar. Vaak gaat het dan om nieuwe Steenuilen die nog niet geringd zijn, maar het komt ook voor dat we een ring aantreffen die door ons is geplaatst. Op veel terugmeldingen van de Steenuil ten opzichte van de Kerkuil hoeven we niet te rekenen. Als vergelijking kregen we in 2023 maar 1 Steenuil terugmelding en van de Kerkuil werden er 9 terug gemeld. Deze Steenuil [955] was op 3 juni '17 in Alblaserdam geringd en werd op 25 nov '22 aangemeld dat hij/zij dood was gevonden in Oud Alblas, nog geen 2 km van de ringplaats. Op een leeftijd van ongeveer 5½ jaar overleed deze Steenuil waarvan de oorzaak niet te achterhalen was. Van de 11 terugmeldingen in 2023 van de Kerkuil waren er 2 die waren teruggevangen door een ringer (1x door een van onze eigen ringers). Bij de andere 9 was een aanrijding meestal de doodsoorzaak. In de onderstaande tabel is een en ander van deze terugmeldingen te vinden.

Deze winter kregen we van Vogelopvang Karel Schot weer een vraag of wij een plekje konden regelen voor een herstelde vogel. In het verleden hebben we ook al

Terugmeld tabel					
Nr.	Status	Plaats	Afstand	Leeftijd	Oorzaak
240	dood	Middelharnis	54km	172 dagen	aangereden
244	dood	Ritthtem	84km	156 dagen	aangereden
402	dood	Terheijden	25km	1613 dagen	tegen raam gevlogen
211	dood	Noordeloos	18km	134 dagen	aangereden
230	dood	Haasdrecht	16km	120 dagen	ondervoed
273	dood	Dinteloord	39km	79 dagen	aangereden
204	levend	Haasdrecht	14km	114 dagen	terugvangst
222	dood	Meerkerk	0km	62 dagen	ondervoed?
172	dood	Papendrecht	2,5km	230 dagen	aangereden
545	dood	Maasland	20km	586 dagen	?
527	levend	Oud Alblas	0km	591 dagen	terugvangst

Steenuilkast in Hoornaar

de vindplaats. Nadat het vrouwtje op 31 dec '23 was binnengebracht met een gewicht van 234 gram tikte de weegschaal op 27 jan '24 al weer 300 gram aan en dat is genoeg om op eigen benen te staan. We hebben enkele dagen gewacht met het terugzetten en gewacht op enkele droge nachten zodat ze zeker kon gaan jagen. Nadat zij de autorit van Rotterdam naar haar nieuwe kast in Oud Alblas rustig had doorstaan en de laatste check was uitgevoerd, kon ze op adem komen. Blijkbaar beviel haar de plek want nadat we het uitvlieg gat vrij hadden gemaakt, bleef ze rustig zitten. Hopelijk vinden we haar terug op een mooi aantal eieren deze zomer. We hebben nog enkele weken voordat het broedseizoen voorzichtig gaat beginnen. Ik denk dat de eerste Bosuilen al aan het broeden zijn begonnen en laten we hopen op een mooi uilenjaar.

Vrouwtje Kerkuil voor de plaatsing

eens Buizerds, een Steenuil en enkele Bosuilen teruggebracht in de natuur nadat deze waren hersteld van hun letsel of ander ongemak. Vaak gaat dit om verzwakte en ondervoede vogels. Ditmaal ging het om een Kerkuil die zwaar verzwakt werd aangetroffen langs de parallelweg van de A16 in Dordrecht. Dit vrouwtje was al geringd zodat we konden achterhalen waar zij deze ring had gekregen. Op 5 aug '23 was de uil geringd, niet ver van de Ketelbrug bij Swifterbant en dus 116 km van

Ode aan het Madeliefje

door Bram van Vliet

Hoewel ik in het eerste nummer van 2021 al aandacht besteed heb aan het Madeliefje, wil ik dat nog een keer doen. In 2021 was het Madeliefje nog niet gekozen tot nationale bloem, dat is nu wel het geval en die status verdient extra aandacht.

Als je op internet 'madeliefje' intikt, krijg je een grote hoeveelheid informatie, waarmee je een boek kunt vullen. Ik zal proberen een selectie te maken.

De naam

Er zijn twee verklaringen voor de naam.

Het zou een verbastering kunnen zijn van Maegdelief en die verwijst dan naar Maria. Op de vlucht naar Egypte borduurde ze een kleed voor Jezus en prikte daarbij in haar vinger. Op de plek waar de bloeddruppels op de grond vielen, ontsproten madeliefjes. Het rood van het bloed is nog terug te zien in de lintbloempjes, die soms wat rood zijn aangelopen.

Een tweede verklaring is dat made een oud woord voor weide is, het liefje van de weide dus. Niet helemaal logisch, want in weilanden komt het madeliefje niet zo veel voor.

Een zo algemene plant als het Madeliefje kent vele volksnamen. In het 'Woordenboek der Nederlandsche volksnamen van planten' (1907, herdruk 1987) van H. Heukels worden er maar liefst 105 (!) genoemd. 22 verouderde namen zijn niet eens meegerekend. Voor Vlaanderen worden 78 volksnamen genoemd. Combinaties met koe en met mei komen veel voor. Voor de hand liggend; waar koeien lopen, groeien Madeliefjes

en mei is de hoofdmaand wat bloei betreft.

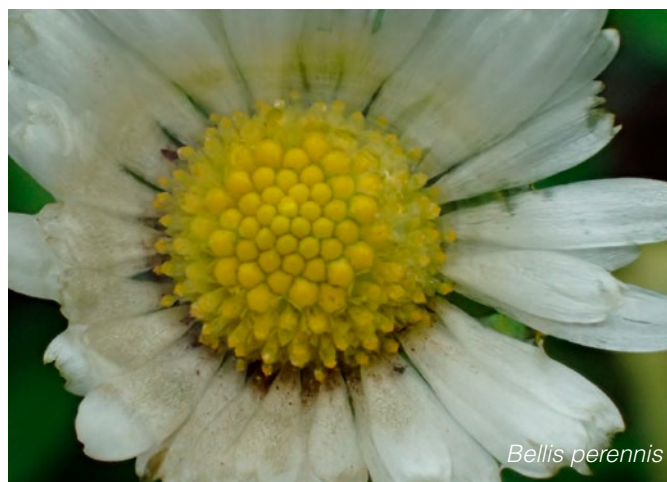
In de Schoolflora van Heukels (1927) worden zeven volksnamen vermeld, die zullen wel de meest gangbare geweest zijn: Meizoentje, Margeriet, Kransje, Fennebloem, Koeienbloem, Meliefke en Landjebloem.

Fig. 716. Bellis perennis.

Illustratie uit de huidige flora van Heukels

De wetenschappelijke naam is *Bellis perennis*, dat betekent mooie overblijvende.

De naam in het Engels is Daisy, Frans: Pâquerette, Duits: Gänseblümchen en in het Fries: Koweblomke

Het plantje

Het Madeliefje hoort bij de composieten of samengesteldbloemigen. Dat wil zeggen, dat wat één bloem lijkt, in feite een verzameling van vele bloempjes is. Aan de

rand een krans van witte lintbloemen en met een loep is te zien dat elk bloempje een stamper bevat. De talrijke gele stervormige buisbloemetjes in het midden bevatten zowel meeldraden als stampers. Een en ander is duidelijk getekend in de Geïllustreerde Schoofflora van H. Heukels uit 1900. Later is dit plaatje vervangen door een eenvoudiger plaatje.

De bladeren zitten laag bij de grond in een rozetje, waar grazers en maaiers niet bij kunnen, zodat de plant zich goed kan handhaven in het gras. Uit die rozetten groeien zijscheuten, die kunnen een heel matje van madeliefjes vormen.

De hoofdbloei valt in mei, maar zolang het niet vriest of er sneeuw ligt is het plantje bloeiend te vinden.

Fig. 1361. *Bellis perennis*.
a hoofdje van achteren; b schijfbloem, bij c de opengespleten buis der helmknopjes uit zulk een bloem; d straalbloem; e stamper; f vruchtbodem; g vrucht.

Abeelding uit de schoofflora van Heukels (1900)

Het Madeliefje in vroeger tijden

In het Kruidtboek van Petrus Nijlandt uit 1682 wordt het Madeliefje ook beschreven. Tot in de negentiende eeuw werden planten hoofdzakelijk bekeken op hun nut: kun je er iets van maken, zijn ze eetbaar, hebben ze medicinale krachten. Nijlandt maakte gebruik van de kennis van andere kruidkundigen, zoals Dodonaeus, Fuchsius en Lobel.

Ter wille van de leesbaarheid heb ik het stukje in een modern lettertype overgezet.

De houtsnede komt uit het Kruidtboek van Dodonaeus.

Bellis fylnestris.

Madeliefje Dodoens

Maegdelieven, in 't Latijn *Bellis*

Geslachten

De Maegdelieven worden in wilde ofte Velt Maegdelieven, ende tamme ofte Hof-Maegdelieven onderscheiden.

Gedaente. De eerste soorte verkrijght veel lanckwerpigh. / ronde / gelijkvige gladde bladeren / tussen de welke kale steellkens voort spruijten / wiens top yeder met een bloem / van maecksel die van Kamille / gelijk beladen is. Het binnenste hoofdeken van deze Bloem is geel / ende rondom met witte / ofte eenighsints roodachtige bladerkens bezet. De wortel is vezelachtig.

De tweede soorte is de voorgaende gelijkck / allen zijn de bloemen grooter ende met soo veel kleine bladekens beset / dat men het binnenste hoofdeken niet sien kan: sij zijn van verwe somtijds roodt / somtijds wit / ende somtijds gespickelt uijt beijde verwe bestaende.

Plaetse De Wilde Maegdelieven groejen in de wegen ende op vochte plaetsen: De tamme worden allen in de Hoven gevonden.

Tijdt. De kruiden bloeien in April, May ende Juny.

Oeffeningh. Opdat de tamme Maegdelieven dubbelt zouden blijven / moet mense om het ander Jaer in October ofte Maert van een scheuren ende verplanten.

Aert en krachten. De Maegdelieven zijn matelijck kout ende droogh van aert / ende worden onder de Wondtkruiden gerekent: Dodonaeus schrijft dase een verkoelende ende vochtmakende kracht hebben,

Medicinael gebruik. Voor Koortsen en verhitte des Ingewants: Drinckt dickwils van het afziedtsel van dit Kruidt bereijdt. Fuchsius

Voor inwendige quetsuren: Hier toe gebruijckt het sap / afzetsels ofte gedistilleert water vaan Maegdelieven; oock wordt het sap nuttelijckonder de Salven en Plaesters vermenght. Rondelerius Lobel.

Voor versche Wonden: Druijpt het sap in de Wonden. / ende leght het ghestooten kruidt daer boven op.

Voor het Flerecijn (jicht) uijt hitte ontstaen: Neemt hetgestooten kruidt vermenght met ongezouten boter / ende slaet het pap-wijs om de pijnlijckke plaetse.

Dodonaeus

In de Flora Batava uit het begin van de negentiende eeuw wordt onder andere het volgende over het Madeliefje vermeld:

Huidig gebruik

Kinderen vlechten wel een krans van Madeliefjes die je op je hoofd kan leggen of om je hals wikkelen. Van gesloten bloemknoppen kun je kappertjes maken. De jonge blaadjes werden als sla gegeten. De bloemen kun je als versiering op een salade leggen.

Medicinaal: op internet is een grote hoeveelheid informatie te vinden waar Madeliefjes goed voor zijn. Genoemd wordt: aansterkend, bloedzuiverend, ontstekingsremmend, urinedrijvend, wondhelend, zweetdrijvend en het is een middel dat het ophoesten van slijm bevordert. Het is lastig om hier het kaf van het koren te scheiden.

Bronnen:

- *Het Nederlandtse Herbarius of Kruidtboek* – Petrus Nylandt, facsimile herdruk 1976
- *Heukels Flora van Nederland* – Leni Duistermaat 2019
- *Geïllustreerde schoolflora voor Nederland* – H. Heukels, 1900
- *Flora Batava* – diverse auteurs, vanaf 1800, facsimile herdruk 2023
- *Planten en hun naam* – H. Kleijn, 1970
- *Cruydeboek -Rembert Dodoens*, facsimile herdruk 1979
- *Diverse websites*

SOORTELYKE KENMERKEN. Scapo nudo, met een naakten Bloemsteng.

De Bloemtjes op den schyf tweeslagtig, tregtervormig, vyffpleetig, d. (vergroot) e. De Bloemtjes aan den rand alleen vrouwlyk, lintsyze (vergroot.) f. — Uit één Wortel komen veele Bloemen voort. De Plant doorgaans 3 of 4 duimen hoog. De Bloemen sluiten zich 's nagts.

VERSCHEIDENHEDEN. Met Bloembladen rood en wit gemengeld: als 1 bleek rood, 2 rood aan den schyf, en wit aan de stralen, 3 wit aan den schyf, en rood aan de stralen, 4 met dubbele Bloemen, door DE GORTER in het wild gevonden. — De *Bellis hortensis*, tuin-maagdelief, schynt van deeze Plant alleen door cultuur te zyn voortgekomen; schoon MILLER hier toe veele proeven heeft genomen, die niet geflaagd zyn.

GROEIPLAATSEN. In de weiden.

Eene der meeste algemeene Planten in weilanden en graspaden. — De verscheidenheden by de voorigen.

EIGENSCHAP. Heeft geen reuk, en byna geen smaak.

KRAGT. Oplossende, wondheelende, pisdryvende, wondzuiverende. — De Bladen, Bloemen, en Wortels worden gebruikt. Zy worden aangeraaden in de Etterspuwing; en om het geronnen bloed optelosfen, in een afkooksel gegeven. By de Duitschers gebruikt, om de kinderen open lyf te bezorgen.

HUISHOUDELYK GEBRUIK. De eerste uitspruitfels der Bladen kunnen als Salade, en ook by schaarsheid tot Moeskruud gebruikt worden, (REUSS. SUCKOW.) De Plant zou volgens LINNAEUS onaangenaam zyn voor het Vee; doch BRUGMANS (*Plant. inut.* p. 14) geeft dezelve op, als een blyk van de goede gesteldheid der weilanden, vooral van laage en vochtige weiden; als mede dat de geheele Plant door het Vee gaerne wordt gegeten, en voor het zelve t'allen tyde heilzaam is. Het sap uit de Plant gedrukt, met andere ingrediënten tot een smeersel gemaakt, als een zeer kragtig middel tegen schurft aan behoefte lieden aangepreezen, (HUNDETMARKT door GATTENHOFF aangehaald.)

Hoge Windturbines in de Alblasserwaard

door Jacques Verhagen

De landelijke overheid heeft voor het opwekken van duurzame energie op land en voor het zoeken naar duurzame warmtebronnen, een regionale aanpak gekozen. Er zijn een 30-tal regio's vastgesteld. Het Nationaal Programma ondersteunt de regio's bij het maken van de Regionale Energie Strategie (RES).

De gemeente Gorinchem en Molenlanden vormen samen de RES Alblasserwaard. Zij hebben afspraken gemaakt om in 2030 aan duurzame energie, voornamelijk elektriciteit, 1150 TJ (0,32TWh) op te wekken.

Als maatregelen denkt men aan grootschalig zon-op-dak 51% van het totale bod, ofwel 588 TJ. En verder windturbines Avelingen, Grote Haar en een locatie in Molenlanden. Kleinschalig zon-op-dak valt buiten de RES ambities.

Het plaatsen van windturbines op de locatie Avelingen heeft al voldoende onrust en reactie gegeven, waarbij de gemeenteraad Gorinchem op het voorstel negatief heeft geantwoord.

De NVWA heeft daarover contact gehad met de bewonersgroep in Gorinchem.

Nu is Molenlanden aan zet om te zoeken naar windturbine locaties. Het gaat hierbij om 6 windturbines met een tiphoogte van 230-240 m of 10 kleinere windturbines.

De NVWA is betrokken bij het totale proces en heeft contact binnen de regio met bewoners en de gemeente. De werkgroep Planologie richt zich op het landschap en in het bijzonder de impact op vogels, trekvogels, broedvogels, vogels die hier niet broeden zoals wintergasten, en op vleermuizen.

Er is nu door de RES organisatie Alblasserwaard een proces van burgerparticipatie in gang gezet om de bewoners mee te laten denken over de toekomstige locatie voor windturbines in Molenlanden.

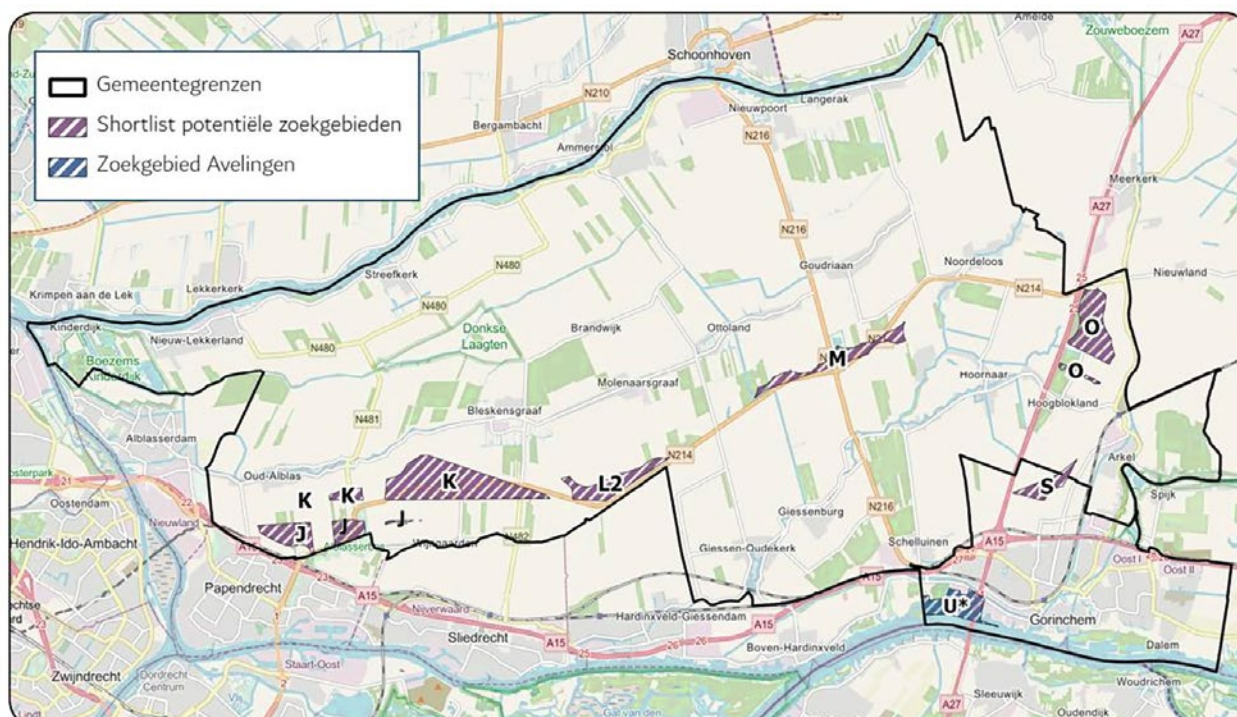
Een proces dat wordt opgestart nadat eerst een zestal locaties als zoekgebied zijn aangewezen.

Het participeren van bewoners geschiedt door drie bijeenkomsten te beleggen waar per zoekgebied een werkgroep wordt ingesteld en een klankbordgroep van organisaties waaronder de NVWA.

Maandag 4 maart 2024 is er een eerste bijeenkomst geweest. Deze is geleid door extern ingehuurd bureaus die geen enkele binding hebben met het gebied en ook niet met het kennisniveau van de aanwezigen. Binnen de klankbordgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van organisaties in het gebied, kregen we het gevoel dat het geen participatieproces is, maar werkt als een fuik waar je je met zijn allen aan conformeert, maar het niet mee eens bent. Alle aanwezigen voelen dit zo. We hebben dit de begeleiders hopelijk goed duidelijk gemaakt. Verder hebben we aanvullend het verzoek gericht om opdracht te geven aan SOVON voor een onderzoek naar de impact op vogels en aan de Zoogdierenvereniging voor de impact op vleermuizen. Dit staat nog los van de invloed van deze windturbines op het landschap, schaduwwerking en geluidsoverlast.

Op onze website: nvwa.eu staat dit artikel ook, maar dan aangevuld met toelichtende (detail)kaarten.

Wordt vervolgd zodra meer informatie beschikbaar is.

Zoekgebieden in Molenlanden

Jaarverslag ringwerk bij het Streeknatuurcentrum

tekst Ad Kooij

Hieronder het verslag van onze ringactiviteiten bij het Streeknatuurcentrum Alblasserwaard.

Wie de verslagen op de site van de NVWA (werkgroepen-vogelwerkgroep-ringgroep) gevolgd heeft, zal verschillende bekende dingen tegenkomen.

De vermelde aantallen kunnen verschillen zoals ze in dit stuk vermeld staan. Tijdens controle van de gegevens die we na 31 december uitgevoerd hebben, bleken er wat fouten in te staan en enkele getallen klopten niet. De bedoeling is om 2 x per maand bij het SNC de netten op te zetten. Dit afgelopen jaar is het gemiddelde met 21 keer aardig in de buurt gekomen, maar de verdeling is niet helemaal zoals we dat zouden willen.

De inspanning is onder andere afhankelijk van de gezondheid, de beschikbare tijd en het weer.

Andere verplichtingen wegen soms zwaarder dan vogels ringen. Ook de weersomstandigheden waren in 2023 regelmatig dusdanig dat je het ringen wel kon vergeten: regen en/of (veel) te veel wind.

Bijna alle dagen is het ringwerk samen met Jan Schoonderwoerd uitgevoerd.

Roel Meijer kwam ons 9 september een handje helpen.

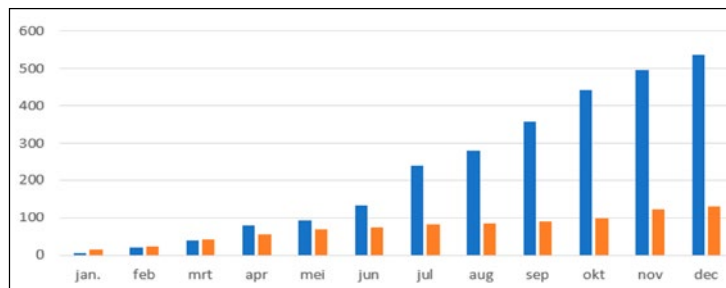
Het terrein werd weer keurig verzorgd door Carl zodat we zonder problemen de netten konden plaatsen.

Een volledige opstelling bestaat uit 8 netten met een totale lengte van 111 meter.

Maar niet alle dagen is er met volledige opstelling gewerkt.

Dit is onder andere mede afhankelijk van de beschikbare tijd, 'bladval', de te verwachten vogels, 'net in de knoop' enz.

We vingen in de mistnetten 31 soorten vogels met een totaal van 531 ongeringde, waarvan Nachtegaal, Gekraagde roodstaart, Goudvink, Grauwe vliegenvanger, Spotvogel en Putter de opvallendste waren. en 125 reeds van een ring voorziene vogels.

Toename gevangen vogels in de loop van het jaar.

Blauw: nieuw geringde vogels, oranje: terugvangsten

Zoals te zien in de grafiek is het aantal terugvangsten eind van het jaar wat hoger en dat zijn dan vooral de

mezen die door ons in de loop van het jaar ter plaatse, of als nestjongen in de nestkasten, geringd zijn.

De mezen zijn sowieso de meest teruggevangen vogels. Soms zitten er wat 'oudere' vogels tussen of vogels die we meerdere keren terugvangen zoals;

Koolmees Y 038710 geringd op 21-11-19 terug, 1 x in 2020, 2 x in 2021 en 2 x in 2023.

Koolmees Y 038712 geringd op 3-12-19 en 1 x terug in 2020 en 2023.

Koolmees Y 063846 geringd 23-12-21 en in 2022 6 x teruggevangen en 2 x in 2023.

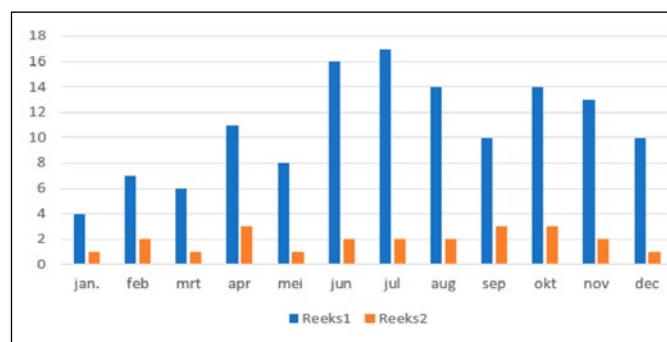
Tijftjaf ARB 053 geringd op 13-8-20 en 4 x terug in 2021, 3 x in 2022 en 2 x in 2023.

Zwartkop BH 49617 geringd op 7-9-2019 en daarna elk jaar 1 x teruggevangen.

En een soort die in het buitenland geringd is!

Tijftjaf DY 6140, geringd op 20-9-22 in Herentals België, en door ons gevangen bij het SNC op 24-6-2023. Afstand 75 km en verstreken tijd 277 dagen.

Het aantal soorten dat we per sessie vangen, wisselt in de loop van het seizoen. In de trektijd zijn er nu eenmaal meer soorten dan in de wintermaanden. Het aantal soorten bepaalt vanzelf niet de hoeveelheid. Vooral tijdens de trek kan of kunnen één, of enkele soorten, het aantal maken en aan het eind van het broedseizoen zijn het vaak de jonge vogels die nog met elkaar optrekken.

Aantal gevangen vogelsoorten en aantal vangdagen per maand

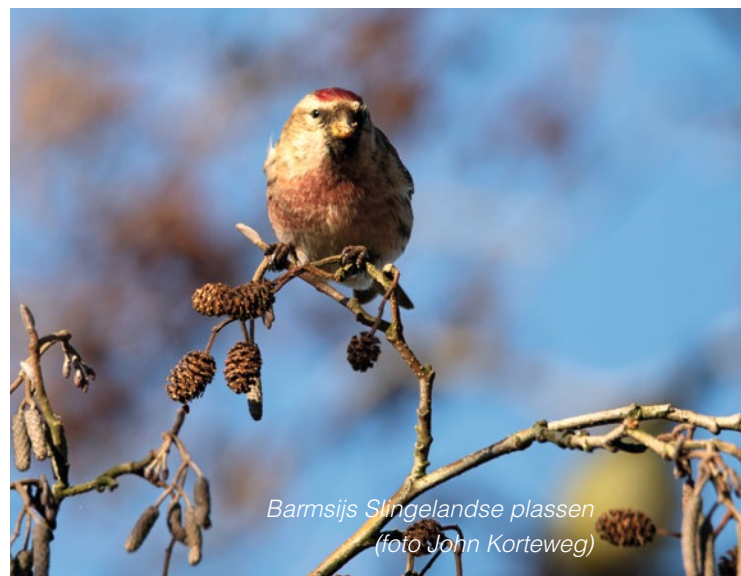
In de vorige Onze Waard heeft Jan Schoonderwoerd in zijn artikel over de nestkasten opgemerkt dat er in 2023 veel minder pullen van Kool- en Pimpelmezen geringd waren, 30 tegen 164 in 2022. Dit is het totaal voor SNC en omgeving en het Stambos samen.

In onderstaande tabel de soorten waarvan we er meer dan 10 nieuw geringd hebben.

Zwartkop	98	Merel	21
Tjiftjaf	80	Goudhaan	16
Koolmees	69	Groenling	16
Roodborst	45	Heggenmus	16
Pimpelmees	40	Tuinfluit	16
Vuurgoudhaan	26	Vink	13
Winterkoning	25	Zanglijster	13

Ten opzichte van 2022 zijn er nogal wat verschillen maar omdat de vanginspanning niet hetzelfde is, is vergelijken niet reëel. In 2022 zijn de volgende aantallen (terug) gevangen: 167 Zwartkoppen, 103 Tjiftjaffen, 33 Tuinfluiters, maar ook Pimpelmees 24, Koolmees 57 en Vuurgoudhaan 16.

Barmse Slingelandse plassen
(foto John Korteweg)

Hieronder nog de tabel van alle (terug)gevangen en geringde vogels.

Soort	Geringd		Terug		Totaal	Soort	Geringd		Terug		Totaal
	volgr.	nestj.					volgr.	nestj.			
Boomklever		9			9	Koperwiek	5				5
Boomkruiper	3				3	Merel	21		2		23
Bosrietzanger	4		1		5	Nachtegaal	1				1
Cetti's zanger	4		8		12	Pimpelmees	40	5	15		60
Fitis	2				2	Putter	1				1
Gekr. roodst.	1				1	Roodborst	45		12		57
Goudhaan	16				16	Spotvogel	9		1		10
Goudvink	2				2	Staartmees	2				2
Gr. vl. vanger.	1				1	Tjiftjaf	80		18		98
Groenling	16		2		18	Tuinfluit	16		2		18
Gr. bonte specht	3				3	Turkse tortel	1				1
Heggenmus	16		4		20	Vink	13				13
Holenduif		1			1	Vuurgoudhaan	26		7		33
Kauw		5			5	Winterkoning	25		4		29
Kleine karekiet	5		2		7	Zanglijster	13		2		15
Koolmees	69	25	47		141	Zwartkop	98		7		105

Vanaf deze plek willen we weer iedereen bedanken voor de medewerking en belangstelling. Ook de knotgroep bij wie we regelmatig konden aanschuiven voor een kop koffie.

Steltkluten (foto Gerard Roest)

Scholekster (foto Gerard Roest)

Weidevogelwerkgroep voorjaar 2024

Tekst: André Hornstra, foto's: André Hornstra en Ad Kraaijeveld

Het voorjaar is in aantocht. Het doet het hart van menig weidevogelvrijwilliger sneller kloppen. Waar de Grutto's de eerste 2 weken van februari nog in Portugal bivakkeerden, zo doen ze zich nu tegoed aan het voedselaanbod in onze plasdraspercelen.

Op zaterdag 2 maart j.l. organiseerde De Groene Motor (vroegere Landschapsbeheer Zuid Holland) de weidevogelstartdag in Maassluis. Er werd een aantal zeer interessante workshops gegeven. Hoe toevallig is het dat het eerste kievitse van Nederland precies op deze dag gevonden wordt. En ook precies tijdens de ontvangst in de ochtend. Het eerste kievitse van Nederland werd uiteraard niet in Zuid Holland gevonden. De meeste weidevogelvrijwilligers van Zuid Holland zaten nl in Maassluis. Het eerste landelijke kievitse werd gevonden in Beuningen te Gelderland.

Op 5 maart j.l. organiseerden wij de startavond van de weidevogelwerkgroep. Wij waren zeer in onze nopjes met de opkomst. Er waren ca 25 leden van de weidevogelwerkgroep aanwezig. Aan alle vrijwilligers zijn markeerstokken, stalkaarten, vergunningen en registratieboekjes uitgereikt. Iedereen is er weer klaar voor.

6 maart eerste kievitse van de provincie Zuid Holland gevonden in de Alblasserwaard

Waar we de avond ervoor nog een beetje hadden gefilosofeerd over het vinden van het eerste kievitse van Zuid Holland werd dat een dag later werkelijkheid. Het 1e Kievitse 2024 van de provincie Zuid Holland werd gevonden in de Alblasserwaard door weidevogelvrijwilliger Ad Kraaijeveld. De gelukkige vinder ontdekte het kievitse op een drassig perceel van Arie de Jong uit Wijngaarden op 6 maart om 13.15 uur.

Foto André Hornstra:

Ad Kraaijeveld bij het eerste kievitse van Zuid Holland

Vorig jaar vond Ad Kraaijeveld op 13 maart om 13.25 uur bij dezelfde boer het eerste kievitse van de Alblasserwaard. Nu was hij zelfs nog week vroeger en bleek hij ook de eerste van Zuid Holland te zijn. De afgelopen weken had Ad de vorderingen van de kieviten goed bijgehouden. Het viel op dat de kieviten al ruim een week actief waren bij boer Arie de Jong.

Aan het gedrag van de Kieviten te zien kon het volgens Ad niet lang meer duren. Op 6 maart beproefde Ad zijn geluk en zijn inzet werd beloond. Het kievitseï werd gecontroleerd door de vogelwacht (NVWA) en Dhr. Arnout de Redelijkheid van Stichting De Groene Motor (ondersteunen vrijwilligers in de provincie Zuid Holland). Het bleek inderdaad om een vers ei te gaan en Ad werd gefeliciteerd met het eerste kievitseï van de provincie Zuid Holland.

Ad Kraaijeveld is ca. 24 jaar vrijwilliger bij onze weidevogelwerkgroep. Hij is actief bij 4 boeren waaronder nu ca. 5 jaar op het bedrijf van Arie de Jong in Wijngaarden. Arie de Jong draagt de weidevogels een warm hart toe en doet er alles aan om samen met Ad Kraaijeveld de weidevogels op zijn weilanden te behouden. Enkele weidevogelrijke percelen worden speciaal voor de weidevogels pas later in het seizoen gemaaid (medio juni).

Foto Ad Kraaijeveld:

Hier is het ons allemaal om te doen. Legsel kievit komt uit

Ook heeft Arie de Jong een perceel deels onder water gezet (plasdras met behulp van een zonnepaneel). Dit is speciaal voor de weidevogels gedaan zodat ze makkelijker voedsel kunnen vinden. Dat dit zijn vruchten afwerpt moge duidelijk zijn: in het voorjaar wemelt het er van de Kieviten, Grutto's en Tureluurs. Dit maakt het zo mooi dat juist op dit bedrijf waar zoveel inspanning voor de weidevogels wordt verricht het eerste Kievitseï wordt gevonden.

Wat nieuw is dit jaar? Het Scholeksterbroedplatform-project:

Het doel is om Scholeksters te laten broeden op de speciaal daarvoor ontwikkelde platforms. In de broedbakken leggen we kiezelstenen en schelpen om de Scholeksters te lokken. Het uiteindelijke doel is om ze op de broedplatforms te laten broeden om zodoende de grondpredatoren (vos, hermelijn, wezel, bunzing, etc.) geen kans te geven de nesten te plunderen. De jaarlijkse predatie van scholekster legfels is ongeveer 20%. We proberen dat naar beneden te krijgen. Van andere vogelwachten die hier al eerder mee gestart zijn ontvangen wij hoopvolle berichten.

De komende dagen worden in totaal 34 broedplatforms uitgezet. Ze zijn op 9 maart uitgegeven aan de deelnemende vrijwilligers. Er zijn 3 verschillende types broedplatforms. De platforms kunnen op verschillende plekken worden neergezet. In de sloot. Op een hek. Boven of naast de plasdraspercelen. Of gewoon in een weiland. Wij zijn heel erg benieuwd naar de resultaten. Weten de Scholeksters de speciaal voor hun bedoelde platforms te vinden en gaan ze er ook daadwerkelijk op broeden? Welk platform werkt het beste? Welke locatie werkt het beste? De hamvraag is natuurlijk: helpt het daadwerkelijk om de predatie terug te dringen?

We wachten met spanning af en houden u via Onze Waard op de hoogte.

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56 Papendrecht tel. 078-6440599 openingstijden ma. t/m do. 13.30 uur-17.30 uur vrijdag 8.30 uur-20.00 uur zaterdag 8.00 uur-17.00 uur	FRUIT veel fruit uit eigen boomgaard AARDAPPELEN EN GROENTEN ook biologische groenten GESCHENKPAKKETTEN STREEKPRODUCTEN 'Heerlijkheid van Papendrecht' Jam, sap, saus van fruit uit eigen boomgaard

www.fruitheerlijkheid.nl

BRUILOFTEN VERGADERINGEN EVENEMENTEN

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

KOOIJ-BOUW

> Nieuwbouw > Verbouw > Renovatie

www.kooij-bouw.nl

Hier had uw advertentie
kunnen staan!

Solide en gedegen

Aannemen en uitvoeren van:

- het bouw- en woonrijp maken van (bedrijfs)terreinen
- grond-, straat- en rioleringswerken
- groen- en bodemsaneringswerken
- alle voorkomende sloopwerken

**DE GROOT & SCHAGEN
AANNEMINGSBEDRIJF B.V.**

Lelystraat 101 3364 AH Sliedrecht
☎ (0184) 41 62 33 ☎ (0184) 41 88 79 🌐 www.degrootschagen.nl

Zand, grind of grond nodig?

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:

maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u aan het juiste adres voor levering van zand, grind, mijnsteen en tuingrond. Voor verhardingen leveren wij diverse soorten granulaat. Ook kunt u bij ons uw grond, puin- en tuinafval inleveren. Bestellen via de website en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

NVWA AL 55 JAAR BEHARTIGER VAN DE NATUUR IN DE ALBLASSERWAARD

Dit magazine is gedrukt op papier dat op verantwoorde manier voor mens en milieu is geproduceerd.

